Käesolev dokument on vaid dokumenteerimisvahend ja institutsioonid ei vastuta selle sisu eest

►**B**

NÕUKOGU DIREKTIIV 93/7/EMÜ,

15. märts 1993,

liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta

(EÜT L 74 , 27.3.1993, lk 74)

Muudetud:

		Euroopa Liidu Teataja		
		nr	lehekülg	kuupäev
►**M1**	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 96/100/EÜ, 17. veebruar 1997,	L 60	59	1.3.1997
►**M2**	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/38/EÜ, 5. juuni 2001,	L 187	43	10.7.2001

▼B

NÕUKOGU DIREKTIIV 93/7/EMÜ,

15. märts 1993,

liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise kohta

EUROOPA ÜHENDUSTE NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 100a,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ([1])

koostöös Euroopa Parlamendiga, ([2])

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust ([3])

ning arvestades, et:

asutamislepingu artiklis 8a on ette nähtud, et hiljemalt 1. jaanuariks 1993 rajatakse siseturg, mis hõlmab sisepiirideta ala, millel tagatakse kaupade, isikute, teenuste ja kapitali vaba liikumine vastavalt asutamislepingu sätetele;

asutamislepingu artikli 36 piires ja tingimuste kohaselt säilib liikmesriikidel pärast 1992. aastat õigus määratleda oma rahvuslikud rikkused ja võtta nende kaitsmiseks vajalikke meetmeid kõnealusel sisepiirideta alal;

seetõttu tuleks kehtestada meetmed, mis võimaldaksid liikmesriikidel kindlustada, et tagastatakse nimetatud artikli 36 kohaselt rahvuslikuks rikkuseks peetavad kultuuriväärtused, mis on nende territooriumilt välja viidud eespool nimetatud siseriiklikke meetmeid või nõukogu 9. detsembri 1992. aasta määruse (EMÜ) nr 3911/92 (kultuuriväärtuste ekspordi kohta) ([4]) sätteid rikkudes; selliste meetmete rakendamine peaks olema võimalikult lihtne ja tõhus; et hõlbustada tagastamisel tehtavat koostööd, peaks meetmete reguleerimisala piirduma kultuuriväärtuste ühistesse kategooriatesse kuuluvate esemetega; seetõttu ei ole käesoleva direktiivi lisa eesmärk määratleda nimetatud artikli 36 tähenduses "rahvuslike rikkuste" hulka kuuluvaid esemeid, vaid määrata kindlaks esemete kategooriad, mida võib selliselt klassifitseerida ja mille suhtes seega kohaldatakse käesoleva direktiiviga kehtestatavat tagastamiskorda;

käesoleva direktiivi reguleerimisalasse peaksid kuuluma ka nimetatud ühistest kategooriatest väljajäävad rahvuslikuks rikkuseks peetavad kultuuriväärtused, mis on riiklike kogude või vaimulike asutuste varade lahutamatud osad;

rahvuslike rikkuste valdkonnas tuleks liikmesriikide vahel sisse seada halduskoostöö, mis oleks tihedalt seotud nende koostööga varastatud kunstiteoste alal ja seisneks eelkõige rahvuslike rikkuste hulka ja riiklikesse kogudesse kuuluvate kaotatud, varastatud või ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste registreerimises Interpoli ja muude samasuguseid nimekirju koostavate pädevate organite juures;

käesoleva direktiiviga kehtestatav kord on esimene samm sellealase liikmesriikidevahelise koostöö sisseseadmiseks siseturu raames; selle eesmärk on asjaomaste siseriiklike õigusaktide vastastikune tunnustamine; seetõttu tuleks sätestada eelkõige see, et komisjoni abistab nõuandekomitee;

määrusega (EMÜ) nr 3911/92 ja käesoleva direktiiviga kehtestatakse ühenduse süsteem liikmesriikide kultuuriväärtuste kaitsmiseks; tähtaeg, mil liikmesriigid peavad olema valmis järgima käesoleva direktiivi sätteid, peab olema võimalikult lähedal kõnealuse määruse jõustumis-

([1]) EÜT C 53, 28.2.1992, lk 11 ja EÜT C 172, 8.7.1992, lk 7.
([2]) EÜT C 176, 13.7.1992, lk 129 ja EÜT C 72, 15.3.1993.
([3]) EÜT C 223, 31.8.1992, lk 10.
([4]) EÜT L 395, 31.12.1992, lk 1.

▼B

kuupäevale; liikmesriikide õigussüsteemide olemust ja käesoleva direktiivi rakendamiseks õigusaktides tehtavate muudatuste ulatust arvesse võttes vajavad mõned liikmesriigid rohkem aega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid.

1. *Kultuuriväärtus* – ese, mis:

   — on enne või pärast ebaseaduslikku väljaviimist liikmesriigi territooriumilt klassifitseeritud siseriiklike õigusaktide või haldusmenetluse kohaselt "kunstilise, ajaloolise või arheoloogilise väärtusega rahvusliku rikkusena" asutamislepingu artikli 36 tähenduses,

   ja

   — mis kuulub ühte lisas loetletud kategooriatest või ei kuulu ühtegi neist kategooriatest, kuid on järgmiste varade lahutamatu osa:

     — muuseumide, arhiivide või raamatukogude säilituskogude nimistus loetletud riiklikud kogud.

       Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab "riiklik kogu" sellist kogu, mis kuulub liikmesriigile, liikmesriigi kohalikule või piirkondlikule ametiasutusele või liikmesriigi territooriumil asuvale ja kõnealuse liikmesriigi õigusaktide tähenduses riiklikule institutsioonile, mis kuulub liikmesriigile või kohalikule või piirkondlikule ametiasutusele või kui need seda märkimisväärselt rahastavad;

     — vaimulike asutuste varad.

2. *Liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud*:

   — väljaviimine liikmesriigi territooriumilt, rikkudes kõnealuse liikmesriigi eeskirju rahvuslike rikkuste kaitse kohta või määruse (EMÜ) nr 3911/92 sätteid või

   — tagastamata jätmine pärast ajutise seadusliku väljaviimise tähtaega või sellise ajutise väljaviimise muu tingimuse rikkumine.

3. *Taotluse esitanud liikmesriik* – liikmesriik, kelle territooriumilt kultuuriväärtus on ebaseaduslikult välja viidud.

4. *Taotluse saanud liikmesriik* – liikmesriik, kelle territooriumil asub teise liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtus.

5. *Tagastamine* – kultuuriväärtuse tegelik tagastamine taotluse esitanud liikmesriigi territooriumile.

6. *Omanik* – isik, kelle valduses on kultuuriväärtus tema enda nimel.

7. *Valdaja* – isik, kelle valduses on kultuuriväärtus kolmandate isikute nimel.

Artikkel 2

Liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtused tagastatakse käesolevas direktiivis sätestatud korras ja tingimustel.

Artikkel 3

Iga liikmesriik määrab ametisse ühe või mitu keskasutust, kes hakkavad tegelema käesolevas direktiivis ettenähtud ülesannetega.

Liikmesriigid teatavad komisjonile kõik käesoleva artikli kohaselt ametisse määratud keskasutused.

Komisjon avaldab nende keskasutuste nimekirja ja kõik selles tehtavad muudatused *Euroopa Ühenduste Teataja* C-seerias.

▼B

Artikkel 4

Liikmesriikide keskasutused teevad koostööd ja konsulteerivad liikmesriikide pädevate siseriiklike ametiasutustega. Pädevad siseriiklikud asutused tegelevad eelkõige järgmiste küsimustega:

1) otsivad taotleva liikmesriigi taotluse peale üles asjaomasest liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud konkreetse kultuuriväärtuse ja teevad kindlaks selle omaniku ja/või valdaja. Taotluses tuleb esitada kogu selliseks otsimiseks vajalik teave, eelkõige viited kultuuriväärtuse tegelikule või oletatavale asukohale;

2) kui nende riigi territooriumilt leitakse kultuuriväärtus ja on põhjust oletada, et see on ebaseaduslikult välja viidud mõne teise liikmesriigi territooriumilt, teatavad nad sellest asjaomastele liikmesriikidele;

3) võimaldavad taotluse esitanud liikmesriigi pädevatel asutustel kontrollida, kas kõnealuse eseme puhul on tegemist kultuuriväärtusega, tingimusel et kontrollimine toimub kahe kuu jooksul pärast lõikes 2 nimetatud teatamist. Kui seda nimetatud aja jooksul ei tehta, ei kohaldata lõikeid 4 ja 5;

4) võtavad koostöös asjaomase liikmesriigiga kõik vajalikud meetmed kultuuriväärtuse füüsiliseks säilitamiseks;

5) välistavad vajalike ajutiste meetmetega kõik püüded tagastamisest kõrvale hoida;

6) tegutsevad tagastamise puhul vahendajana omaniku ja/või valdaja ning taotluse esitanud liikmesriigi vahel. Sellel eesmärgil võivad taotluse saanud liikmesriigi pädevad asutused kõigepealt, ilma et see piiraks artikli 5 kohaldamist, aidata kaasa vahekohtumenetluse rakendamisele vastavalt taotluse saanud liikmesriigi siseriiklikele õigusaktidele ja tingimusel, et taotluse esitanud riik ja omanik või valdaja annavad selleks oma ametliku nõusoleku.

Artikkel 5

Taotluse esitanud liikmesriik võib algatada taotluse saanud liikmesriigi pädevas kohtus kohtuasja omaniku vastu või, kui see ei ole võimalik, valdaja vastu, et kindlustada oma territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuse tagastamine.

Kohtuasja saab algatada ainult juhul, kui selleks esitatavale dokumendile lisatakse:

— dokument, milles kirjeldatakse taotluses käsitletavat eset ja sedastatakse, et tegemist on kultuuriväärtusega,

— taotluse esitanud liikmesriigi pädevate asutuste kinnitus selle kohta, et kultuuriväärtus on nende territooriumilt välja viidud ebaseaduslikult.

Artikkel 6

Taotluse esitanud liikmesriigi keskasutus teatab taotluse saanud liikmesriigi keskasutusele viivitamatult, kui on algatatud kohtuasi, et kindlustada kõnealuse eseme tagastamine.

Taotluse saanud liikmesriigi keskasutus teatab sellest viivitamatult teiste liikmesriikide keskasutustele.

Artikkel 7

1. Liikmesriigid näevad oma õigusaktidega ette, et käesolevas direktiivis sätestatud tagastamisnõude võib esitada kuni ühe aasta jooksul pärast seda, kui taotluse esitanud liikmesriik on saanud teada kultuuriväärtuse asukoha ja selle omaniku või valdaja.

Sellist nõuet ei saa esitada, kui kultuuriväärtuse ebaseaduslikust väljaviimisest taotluse esitanud liikmesriigi territooriumilt on möödunud rohkem kui 30 aastat. Artikli 1 lõikes 1 nimetatud riiklikesse kogudesse kuuluvate kultuuriväärtuste ja liikmesriikides asuvate vaimulike asutuste varade puhul, mille suhtes kohaldatakse siseriiklike õigusaktidega erikaitsekorda, võib tagastamisnõude esitada 75 aasta jooksul, välja

▼B

arvatud liikmesriikides, kus kohtuasjade algatamise suhtes ei kohaldata aegumistähtaega, või juhul, kui liikmesriikidevaheliste kahepoolsete lepingutega on ette nähtud 75 aastast pikem tähtaeg.

2. Tagastamisnõuet ei saa esitada, kui väljaviimine taotluse esitanud liikmesriigi territooriumilt ei ole nõude esitamise ajal enam ebaseaduslik.

Artikkel 8

Kui artiklites 7 ja 13 ei ole sätestatud teisiti, otsustab pädev kohus kõnealuse kultuuriväärtuse tagastamise, kui selgub, et tegemist on kultuuriväärtusega artikli 1 lõike 1 tähenduses ja see on asjaomase riigi territooriumilt välja viidud ebaseaduslikult.

Artikkel 9

Kui kultuuriväärtus on otsustatud tagastada, määrab taotluse saanud riigi pädev kohus kultuuriväärtuse omanikule hüvituse, mida ta peab asjaolude korral õiglaseks, kui nimetatud kohus on veendunud, et omanik oli kõnealust kultuuriväärtust omandades nõuetekohaselt hoolikas ja tähelepanelik.

Tõendamiskohustuse suhtes kohaldatakse taotluse saanud liikmesriigi õigusakte.

Annetuse või pärandi puhul ei ole omanik soodsamas olukorras kui isik, kellelt ta kultuuriväärtuse sellisel teel sai.

Kultuuriväärtuse tagastamise korral maksab sellist hüvitust taotluse esitanud liikmesriik.

Artikkel 10

Kultuuriväärtuse tagastamisotsuse elluviimisega seotud kulud kannab taotluse esitanud liikmesriik. Sama kehtib ka artikli 4 lõikes 4 nimetatud meetmetega seotud kulude puhul.

Artikkel 11

Vastavalt artiklites 9 ja 10 nimetatud õiglase hüvituse ja kulude tasumine ei piira taotluse esitanud liikmesriigi õigust võtta meetmeid asjaomaste summade tagasinõudmiseks isikutelt, kes vastutavad kultuuriväärtuse ebaseadusliku väljaviimise eest kõnealuse riigi territooriumilt.

Artikkel 12

Pärast tagastamist kohaldatakse kultuuriväärtuse omandiõiguse suhtes taotluse esitanud liikmesriigi õigusakte.

Artikkel 13

Käesolevat direktiivi kohaldatakse ainult nende kultuuriväärtuste suhtes, mis on liikmesriigi territooriumilt ebaseaduslikult välja viidud 1. jaanuaril 1993 või hiljem.

Artikkel 14

1. Iga liikmesriik võib laiendada kultuuriväärtuste tagastamiskohustust ka lisas nimetamata kultuuriväärtuste kategooriatele.

2. Iga liikmesriik võib kohaldada käesolevas direktiivis sätestatud korda taotluste suhtes, mis esitatakse enne 1. jaanuari 1993 liikmesriikide territooriumilt ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamiseks.

Artikkel 15

Käesolev direktiiv ei piira võimalikke tsiviil- või kriminaalasjade menetlemist, mida võib liikmesriikide seaduste põhjal algatada taotluse esitanud liikmesriik ja/või varastatud kultuuriväärtuse omanik.

▼B

Artikkel 16

1. Liikmesriigid saadavad komisjonile iga kolme aasta järel (esimest korda 1996. aasta veebruaris) aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta.

2. Iga kolme aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile, nõukogule ning majandus- ja sotsiaalkomiteele aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta.

3. Nõukogu vaatab käesoleva direktiivi pärast kolmeaastast kohaldamisperioodi tõhususe seisukohast uuesti läbi ning teeb komisjoni ettepanekul vajalikke kohandusi.

4. Igal juhul vaatab nõukogu komisjoni ettepanekul iga kolme aasta järel läbi määruse lisas märgitud summad, ja kui see on vajalik, ajakohastab neid ühenduse majandus- ja rahandusnäitajate alusel.

Artikkel 17

Komisjoni abistab määruse (EMÜ) nr 3911/92 artikli 8 alusel loodud komitee.

Komitee uurib kõiki käesoleva direktiivi lisa kohaldamisega seotud küsimusi, mis eesistuja on talle esitanud kas oma algatusel või liikmesriigi esindaja taotluse korral.

Artikkel 18

Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigusnormid üheksa kuu jooksul pärast direktiivi vastuvõtmist, kuid Belgia Kuningriik, Saksamaa Liitvabariik ja Madalmaade Kuningriik peavad käesoleva direktiivi nõuded täitma hiljemalt kaheteistkümne kuu jooksul pärast selle vastuvõtmist. Liikmesriigid teatavad sellest viivitamata komisjonile.

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

Artikkel 19

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

▼B

LISA

Artikli 1 lõike 1 teises taandes nimetatud kategooriad, millesse peavad asutamislepingu artikli 36 tähenduses "rahvuslikuks rikkuseks" peetavad esemed kuuluma, et nende suhtes saaks kohaldada käes-olevas direktiivis sätestatud tagastamist

A 1. Rohkem kui 100 aastat vanad arheoloogilise väärtusega esemed, mis pärinevad:

— maapealsete või veealuste arheoloogiliste kaevamiste või leidude hulgast,

— arheoloogilistest asulakohtadest,

— arheoloogilistest kollektsioonidest.

2. Rohkem kui 100 aastat vanad kunsti-, ajaloo- või religioosse mälestise elemendid, mis moodustavad mälestise olulise osa, aga on sellest eraldatud.

▼M1

3. Kategooriatesse 3A ja 4 mittekuuluvad täielikult käsitsi teostatud joonistused ja maalid mis tahes materjalil ja mis tahes materjalist. ([1])

3A. Täielikult käsitsi teostatud vesivärvi-, guaši- ja pastellitehnikas teosed mis tahes materjalil. ([1])

4. Mis tahes materjalist täielikult käsitsi teostatud mosaiigid, mis ei kuulu 1. ega 2. kategooriasse, ja täielikult käsitsi teostatud joonistused mis tahes materjalist ja mis tahes materjalil. ([1])

▼B

5. Gravüüride, estampide, serigraafiate ja litograafiate originaalid koos vastavate trükiplaatidega ning originaalplakatid. ([1])

6. Originaalskulptuurid ning originaalteosega ([1]) samal viisil valmistatud koopiad, mis ei kuulu 1. kategooriasse.

7. Fotod, filmid ja nende negatiivid. ([1])

8. Inkunaablid ja käsikirjad, sealhulgas maakaardid ning partituurid, üksikult või kollektsioonidena. ([1])

9. Rohkem kui 100 aastat vanad raamatud, üksikult või kollektsioonidena.

10. Rohkem kui 200 aastat vanad trükitud maakaardid.

11. Rohkem kui 50 aastat vanad mis tahes liiki või mis tahes vormis arhiivid ning nende arhivaalid.

12. a) Zooloogia-, botaanika-, mineraloogia- või anatoomiakollektsioonide kollektsioonid ([2]) ja kollektsiooniobjektid.

b) Ajaloo, paleontoloogia, etnograafia või numismaatika valdkonna kollektsioonid. ([2])

13. Rohkem kui 75 aastat vanad transpordivahendid.

14. Kategooriates A.1–A.13 nimetamata antiikesemed, mis on rohkem kui 50 aastat vanad.

Käesolevat direktiivi kohaldatakse kategooriatesse A.1–A.14 kuuluvate kultuuriväärtuste suhtes ainult siis, kui nende väärtus vastab punktis B esitatud väärtuslävele või ületab selle.

B. **Teatavate punktis A esitatud kategooriate suhtes kohaldatavad väärtusläved (eküüdes)**

▼M2

VÄÄRTUS:

mis tahes väärtus

▼B

— 1 (Arheoloogilise väärtusega esemed)

— 2 (Mälestistest eraldatud osad)

— 8 (Inkunaablid ja käsikirjad)

([1]) Mis on rohkem kui 50 aastat vanad ning ei kuulu nende loojatele.

([2]) Nagu on määratletud Euroopa Kohtu otsuses kohtuasjas 252/84: "Ühise tollitariifistiku rubriigi nr 99.05 tähenduses peetakse kollektsioneeritavateks esemeteks neid esemeid, mis vastavad kollektsiooni võtmiseks nõutavatele tingimustele, see tähendab, et esemed on suhteliselt haruldased, neid üldiselt ei kasutata nende algsel otstarbel, nendega sooritatakse eritehinguid väljaspool tavakauplemist samasuguste tarbeesemetega ning need on väga väärtuslikud."

▼**B**

— 11 (Arhiivid)

15 000

— 4 (Mosaiigid ja joonistused)

— 5 (Gravüürid)

— 7 (Fotod)

— 10 (Trükitud maakaardid)

▼**M1**

30 000

— 3A (Vesivärvi-, guaši- ja pastellitehnikas teosed)

▼**B**

50 000

— 6 (Skulptuurid)

— 9 (Raamatud)

— 12 (Kollektsioonid)

— 13 (Transpordivahendid)

— 14 (Kõik muud esemed)

150 000

— 3 (Pildid)

Hinnang selle kohta, kas rahalise väärtusega seotud tingimused on täidetud või mitte, tuleb anda tagastamistaotluse esitamisel. Rahaline väärtus on eseme väärtus taotluse saanud liikmesriigis.

▼**M2**

Liikmesriikides, kus ei kasutata eurot omavääringuna, konverteeritakse lisas esitatud väärtused eurodes omavääringusse ja neid väljendatakse omavääringus 31. detsembril 2001*Euroopa Ühenduste Teataja*s avaldatud vahetuskursi alusel. Eurole vastav omavääringu väärtus vaadatakse läbi iga kahe aasta järel alates 31. detsembrist 2001. Eurole vastavate omavääringu väärtuste arvutamisel võetakse aluseks eurodes väljendatud omavääringute keskmine päevakurss 24 kuu pikkuse ajavahemiku jooksul, mis lõpeb 31. detsembril toimuvale läbivaatamisele eelneva augustikuu viimasel päeval. Üldiselt vaatab kultuuriväärtuste nõuandekomitee komisjoni ettepanekul sellise arvutamismeetodi läbi iga kahe aasta järel pärast selle esmakordset avaldamist. Pärast läbivaatamist avaldatakse eurodes väljendatud väärtused ja eurole vastavad omavääringu väärtused perioodiliselt *Euroopa Ühenduste Teataja*s läbivaatamise jõustumise kuupäevale eelneva novembrikuu esimestel päevadel.